

Friedrich Wilhelm Ludwig Peters

Observationes pathologico-anatomicae : Dissertatio inauguralis medica

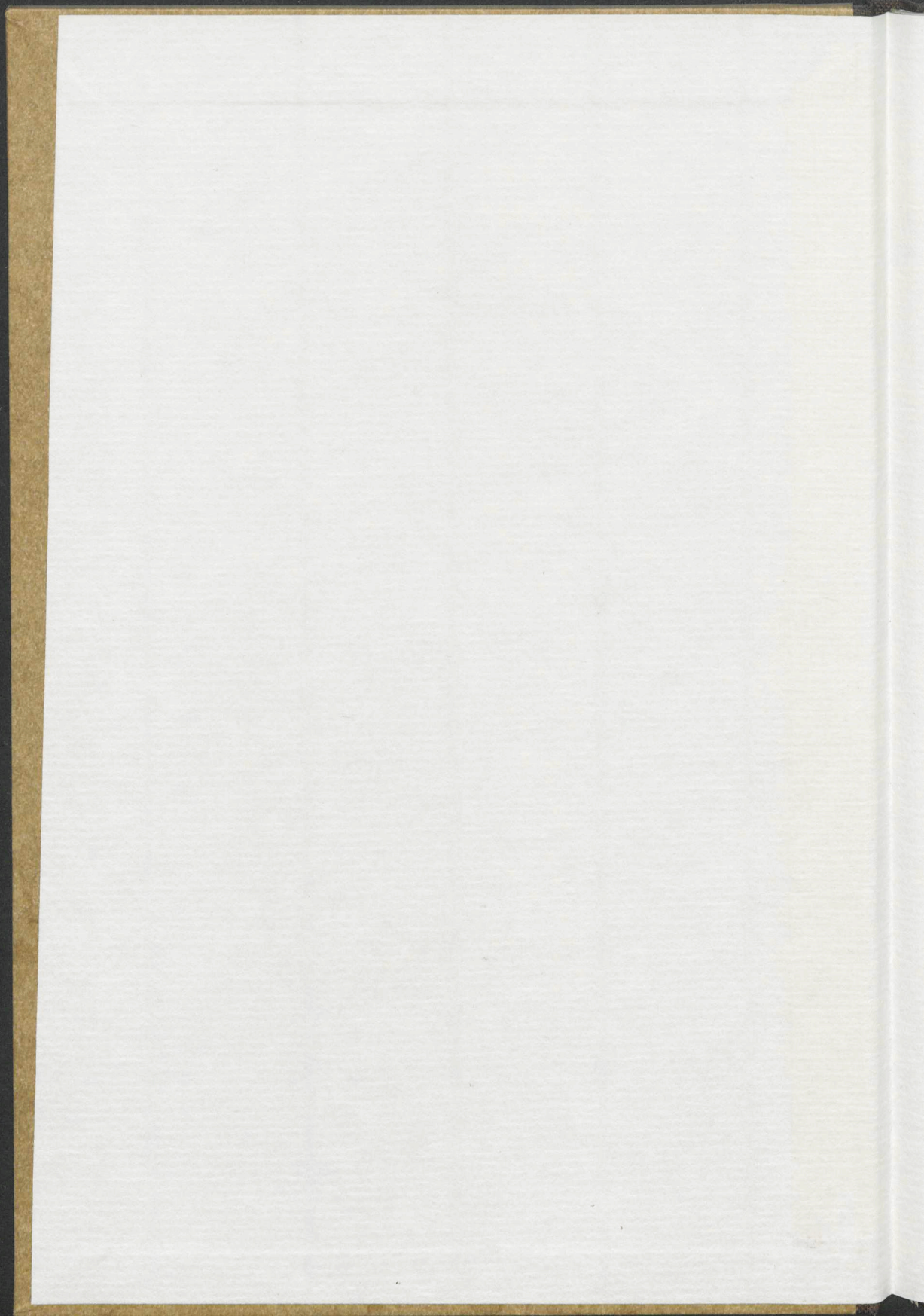
Rostochii: Typis Adlerianis, 1823

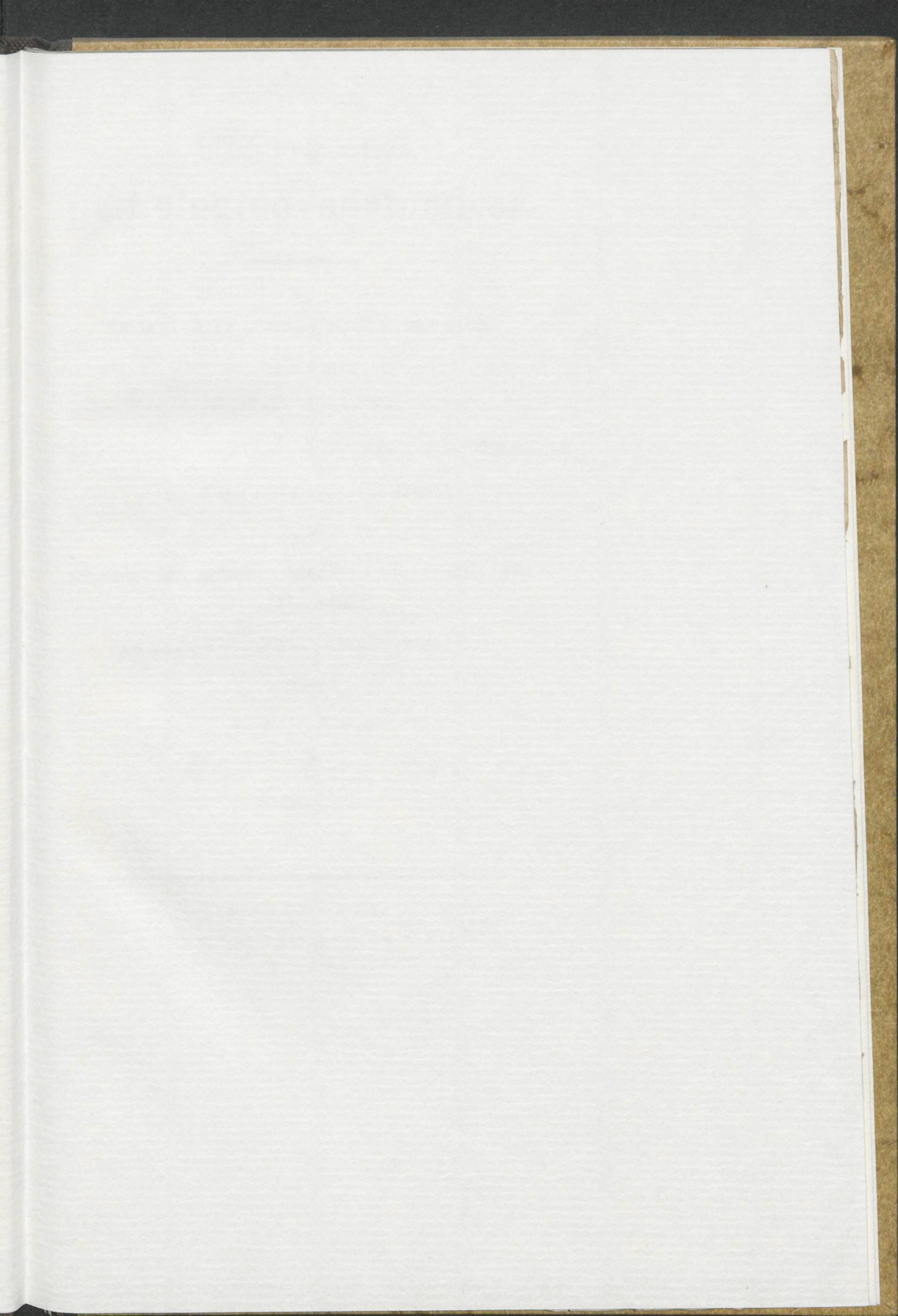
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1008749540>

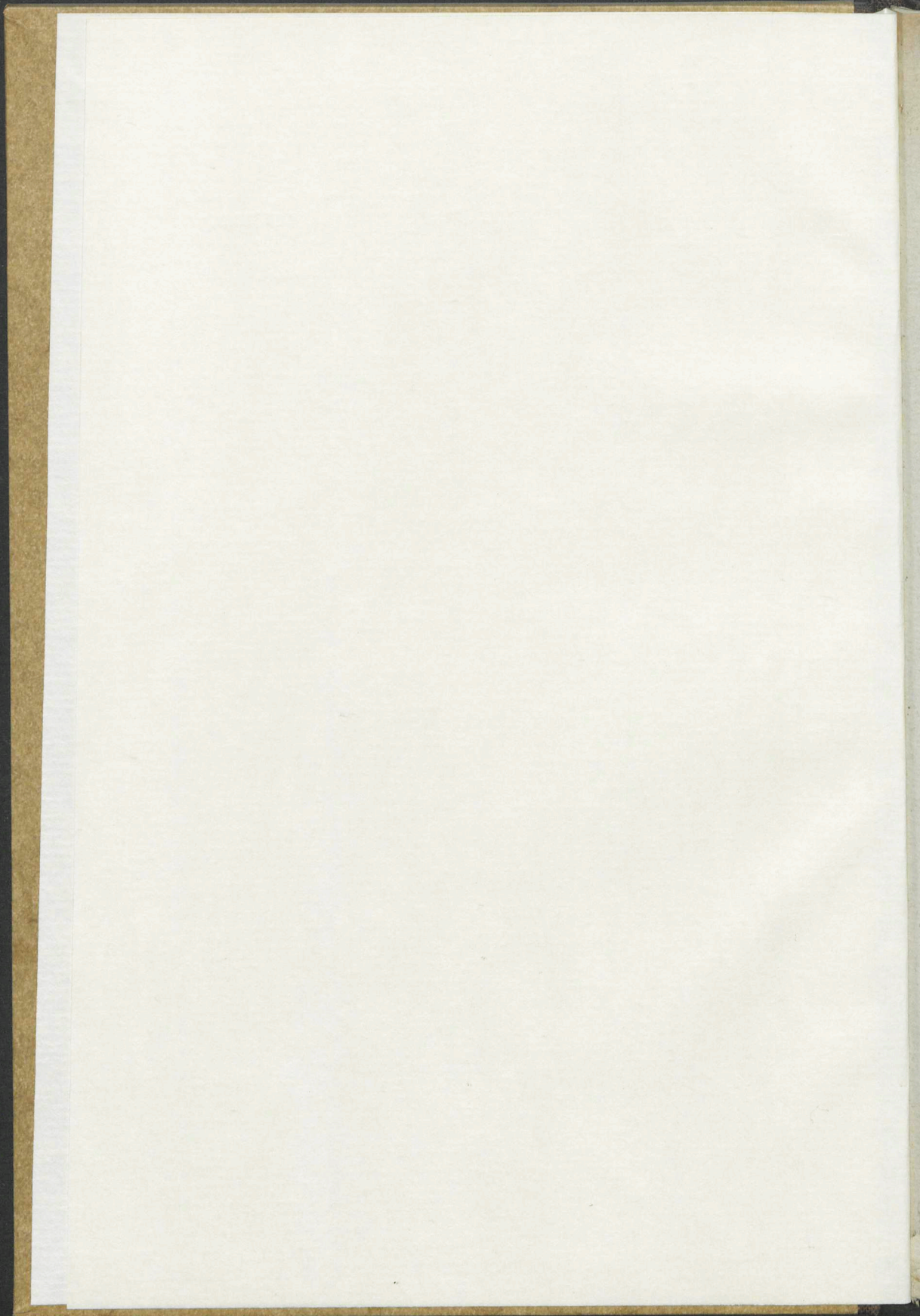
Druck Freier Zugang OCR-Volltext

RU med. 1823

Peters, Frid. Guil. Lud.

Observationes pathologico-anatomicae.

Dissertatio inauguralis medica,
quam
auctoritate et consensu
illustris medicorum ordinis
in Academia Rostochiensi
pro
summis in utraque Medicina honoribus rite
obtinendis
publico eruditorum examini
submittit
Auctor
Frid. Guil. Lud. Peters,
Anclamensis.

Rostochii,
Typis Adlerianis:
1823.

Observationes
pathologico-anatomicae.

Dissertatio inauguralis medicae

pro

laurea et consensu

illustris medicorum ordinis

in Academia Rostochiensis

pro

summi in utroque medicinae honoribus rite

optinendis

publico eruditionis munusculi

Friedr. Guil. Lud. Peters,

Antiquarius.

Rostochii,

Typis Alsterianis

1823.

V i r o

illustrissimo atque excellentissimo

Christiano Friderico Krüger

Juris utriusque Doctori,

Ser. Magn. Duc. Suer. Megalop. a consiliis
intimis summi Regiminis

hanc dissertationem venerabunda mente

d. d. d.

observantissimus Auctor.

Vino

Christiano Ribeiro

Christiano Ribeiro

Christiano Ribeiro

Christiano Ribeiro

Christiano Ribeiro

Christiano Ribeiro

Christiano Ribeiro

Etsi permulta quidem sunt exempla, varias internas corporis humani partes interdum valde degenerasse, cadaveribus sectis detecta, imprimisque nostro tempore variae degenerationes et vitia organica cordis — quo morbi hujus organi tempore opera et perscrutatione *Kreysigii*, *Burnsii*, *Testae* aliorumque mirum in modum melius innotuerunt — in cadaveribus secandis accurate inquiruntur, observataque compluria in annalibus medicorum nunc leguntur: nova tamen hujusmodi observata, eaque gravia, cum effectibus partis organice laborantis in vivo accurate notatis, eam ob causam memoratu non indigna videantur, quia illae supra dictae observationes maximam partem ex cadaveribus sectis, absque omni morborum antecedentium ratione habita, haustae sunt. Accedit, quod morbos organicos cordis nondum omnes et penitus perspectos habemus, et anatomia pathologica viam omnino pandit ad

naturae leges intelligendas, quibus metamorphoses organicae nascuntur.

Quamobrem non inutile fore duxi, novum exemplum morbi organici cordis, quod mihi memorabile videtur, et diu a me observatum est, cum cadaveris sectione breviter describere; deinde ventriculi morbum quendam etiam haud ignobilem narrabo. Quae descriptio absque omni ratiocinatione mea esse poterit, siquidem non facile, morborum organicorum causas indagare, vel primam invenire, ex qua ceterae omnes originem habuerint.

I.

Auriga *Heuer*, quinquaginta duo annos natus, valido corporis habitu, jam per quinque annos tantopere organico cordis malo laboraverat, ut ultimam mali lineam attigisse dixeris. Illud malum vere adesse, non testatur solum Anamnesis (aegrotus ebrietati etiam amicissimus et morbo venereo saepius inquinatus fuerat), sed praesentes etiam aegrotationes vitia valvularum ostendebant, et syphilis morbi causa remota habebatur.

Tunc temporis aegrotus suffocationis impetibus certo redeuntibus premebatur et anxietate summa tenebatur, ut plures dies et noctes erectus sedere spirituque laborare cogeretur.

Sedebat corpore propenso, facie in manus inclinata, diu noctuque eodem loco, spiritum ducebat laboriose, suspiriose et meatu animae graviore et sonantiore longaue spiratione, interdum tussiebat, cumque sonitu fragoso crassam, atro sanguine intermixtam pituitam screabat.

Summa anxitudine facies adlivescebat; et sudore magno totum miseri corpus perfluebat. Cordis palpitatio vix sentiebatur, pulsus venarum valde perturbatus et confusus, ut descriptionem accuratam vix expectare possis. Inter haec accidentia ossa oedematicose intumescebant in crassitudinem immensam, facies extumescebat, et urinae emissio paucissima. Quae corporis conditio octo ad quatuordecim dies durabat, initio sanguinis detractione leniebatur, deinde digitalis decoctio felicissimo successu in omnem morbum adhibebatur, imprimis in oedema, ut hoc non solum statim

prorsus cessaret, sed aegrotus etiam officiis quotidianis operam rursus navare posset. Venarum tamen pulsus saepius diu interruptus atque inordinatus, et spiratio semper molesta, praesertim corporis motibus, somnus semper inquietus, somniis aegri corporis conjunctus, interdum prorsus aberat. Quae nuntiatae molestiae absque causa singulari incertis temporibus revertebantur, aegrotus interea ita se habebat, ut valetudinis recuperandae spem conciperet.

Per vitae ultimos sex menses, postquam antea valetudinis conditio miserrima fere eadem fuerat et sanguinis missione et digitali, denique acido hydrocyanogenio quodammodo mitigari poterat, jacere minime potuit. Somnus fere prorsus aberat, quid, quod hebdomades elabebantur, ut ne horam quidem dormiret, quod ipse familiaresque testabantur, ut vix credas, vitam tamdiu in tali statu manere potuisse. Fere continuo sedebat, etiam noctu, ad fenestram apertam cubito innixus, capite in manibus quiescente, qui habitus maximae ipsi levationi erat. Spiritum ducebat singulari modo; aegrotus, etsi aliquantum rauca, clara

et continua voce utebatur, sine virium defectione; deinde vero alta et valde lentula spiratio sequebatur cum sonitu presso, ut impedimentum in trachea adesse credidisses. Venarum pulsus valde confusus, sub finem valde minutus et palpitans; appetitus et concoctio fere plerumque naturalis, neque corpus macie multum extabescebat. Ulceris, quod sub vitæ finem in dextro tempore enascebatur, dolorem aegrotus ne minimum quidem sentiebat, etsi scalpellum alte intrabat, et in sectione externa tabula fere totius ossis frontis cariosa reperiebatur. Mors tandem adveniebat inter suffocationes.

In sectione haec cernebantur: pulmones cum pleura, diaphragmate et pericardio concreverant, maximamque partem, imprimis sinister, cariosus et suppuratione destructus.

Pericardium non concreverat solum cum pulmonibus, sed etiam cum anteriori parte cordis, inque sua cavatura quatuor vel quinque uncias humoris valde sanguinei, simulque valde crassi, continebat.

Cor ipsum magnitudine inusitata, librali pondere et dodrante et semuncia, situ praeter

naturam, scilicet sinistrorsum tres pollices a costarum cartilagine distabat, et regionem inter tertiam et septimam costam obtinebat; dextrorsum inter secundam et sextam costam positum, fere duo pollices a costarum cartilagine amotum.

Cor dextrum cum atrio suo non parum dilatatum erat, quae dilatatio imprimis juxta septum cordis ante exitum arteriarum pulmonalium apparebat. Valvulae semilunares naturae normam prae se ferebant, tricuspidales vero nimis debiles, neque minus musculi papillares et funiculi valvulae atrii. —

Sinister venarum saccus aliquantulum extensus; in quo et ad latus sinistrae auriculae cordis rotunda apertura ingentis magnitudinis, cui tubulus facile immitti poterat, quodque venae coronariae cordis erat orificium.

In sinistro ventriculo limbus ostei venosi in ossis naturam mutatus erat. Neque minus valvulae mitrales prorsus osseae factae, ita ut osteum venosum accurate operiri minime posset. Quid, quod funiculi quidam valvularum ossea substantia impleti.

Haec objecta, ossis in naturam mutata, ita erant comparata, ut carie adesa dixisses; superior inprimis, osteo arterioso adversa valvula tam turbata, *ut ipsa perforata appareret, quo fiebat ut sanguis per has aperturas ex ventriculo in atrium libere remeare posset.*

Item valvulae semilunares ventriculi sinistri partim ossis naturam acceperant, et pro nodulo arantii nucleus osseus lentis magnitudine reperiatur.

In interiori cute aortae crassimenta videbantur magna, varie formata, alba et cartilaginosa, praesertim in arcu aortae; pari modo ipsa interna cutis vasorum magnorum, subclaviae et carotidis sinistrae, proprie degeneraverat, illis cartilaginosi crassimentis occupata. Sine dubio, sectionem cadaveris si porro fieri licuisset, in aorta ubicunque similes metamorphoses tunicae intimae invenisses, quae etiam in aliis arteriis magnis conjici poterant. —

In hoc cadavere secto, quae sequuntur, admirari possis. Primum, vitam tam diu durare potuisse; illae enim naturae contrariae immutationes sensim factae erant, fortasse jam initio accidentium illorum magnorum,

per quinquennium itaque adfuerant, quod ex tunc temporis symptomatum descriptione conjici potest. Tum manifestatur cor, quod, tantis deturbationibus obrutum, officiis suis sane imperfecte fungi potuit, vasorum systemate valdopere adjuvari eoque organo uti, quod ipsius vicibus perfungatur. Deinde modus metamorphoseon, ratione syphilidis, quae olim adfuerat, cicatricum in regionibus inguinalibus praesentium, inprimis ulceris in capite et cariei in ossibus capitis habita, id ostendit et palam facit, syphilidis sedem in corde fuisse, ibique omnes deturbationes et mala effecisse. Verisimillimum enim esse videtur, temporariam et syphiliticam inflammationem in corde prius exstitisse, quam initio res, ad normam quandam efficta, cordi tamen aliena, excipiebat; deinde vero, dum primae causae morbi porro vim exserebant, illa ex inflammatione orta res inhibebatur et aliam subibat naturam, scilicet ossa in cariem vertebantur, quemadmodum ossa capitis dissolvi vidimus. In propria quoque degeneratione internae cutis arteriarum magnarum syphilida causam recte habebis.

Nonne hic ipse morbus famem et inunctionem, tanquam remedia, indicasse videtur, quae, tempore adhibita, jam inceptam partium destructionem impedivissent easque in statum integrum restituisent?

II.

Toppius, homo operarius, quinquaginta sex annos natus, jam per biennium vomitu saepius redeunte laboraverat, cui serius diarrhoea fere continua et salivatio perpetua adjungebantur. Praeterea in regione umbilicali pressurae, anxietatis, partim pulsationis sensus aderat. Aegrotus interea valdopere emacescebat, feбри lenta correptus, manibus et pedibus fere semper frigidis, nihil comedere potuit nisi minimas portiunculas ciborum mitissimorum, quodcumque enim aliud citissime evomebatur. Ultimis vitae diebus adhibita remedia solventia, narcotica, Mercurialia cet. nil omnino proderant. Aegrotus, quod plures testes adfirmarunt, ultimis vitae hebdomadibus ne minimum quidem comedere potuit, quicumque enim cibus statim vomendo reddebatur, adeo vel parvissimae portiunculae vini

guttis aliquot tincturae opii inmixtis. Uxor ejus profitebatur, per quatuordecim dies vitae ultimos aegrotum sensu strictissimo ne minimum quidem cibi cepisse, facultate ipsa per gulam immittendi, ut videtur, amissa. Sceleti instar erat, respiratio et pulsus vix animadverti poterant. Totum fere corpus frigidum, simulque alvi dejectio spontanea et aquatica. Urinam reddebat paucissimam, per octo dies vitae ultimos nullam, ita ut catheter adhiberetur, quamvis saepe frustra.

Cadaver ita emaciatum erat, ut cute et ossibus compositum dixisses; ventriculi ac pectoris muscoli valde tenues atque minuti, et fere omnis pinguedo ac tela cellulosa consumpta. Alvo aperta statim intestina situ alieno conspiciebantur; praesertim hepar et intestinum colon non naturali loco posita erant. Hujus pars adsurgens, antequam in intestinum colon obliquum vertitur, tres vel quatuor flexuras praebebat, quarum ultima in dextra regione hypochondriaca coram hepatis lobo erat.

Intestinum colon transversum per superiorem partem regionis epigastricae usque ad superiorem partem sinistrae regionis hypo-

chondriacae oblique ascendebat. Ejus anterior superficies cum cartilagine ensiformi coibat. Statim super superiori extremitate splenis intestinum colon transversum sub acuti anguli figura vertebatur descendens, quae ejus pars descendens primum a parte sinistra dextrorsum procedebat, deinde in sinistram regionem iliacam delabebatur. Eodem meatu, quo descenderat, rursus, acutum angulum faciens, duorum et dimidii pollicis in longitudinem ascendebat. Coram sinistro rene inde flectebatur anguli recti figuram faciens, paululum descendens, *a sinistro ad dextrum latus*, procedebat ante et supra locum, ubi ultima lumborum vertebra cum osse sacro juncta est, usque infra recti renis inferiorem extremitatem, tandem in *regionem iliacam dextram* descendebat. Hoc loco romanam S figurabat, quae, *post* intestinum coecum posita, mediam partem valde extensa videbatur. Intestinum rectum, quod erat arctum, dimidiam pollicis partem super recta promontorii ossis sacri parte incipiebat, oblique a dextra ad sinistram descendebat, deinde, in fine inferiori ossis sa-

eri parvam flexuram faciens, dimidii pollicis longitudine ascendebat, denique, juxta os coccygis progrediens, amplitudine naturali denuo assumpta, in podice aperiabatur. Intestina crassa hic illic inter se et cum intestinis tenuibus longiorum vel breviorum fibrarum opera concreverant. Intestina tenuia valde flaccida, colore caeruleo rubro intermixto; omnia excrementis vacua. Hepar multo dextrorsum positum erat, ut ejus sinister lobus totus in regione hypochondriaca dextra collocatus esset; dextra ejus pars ad spinam usque protendebatur. Splen et renes fere naturales. — Vesica urinaria valde extensa, sed minime adducta; multa urina impleta. In ventriculo turbationes magnae; prorsus vacuus erat et ita parvus, ut ejus longitudo sex et dimidii pollicis, et diameter transversa medio a parvo arcu trium pollicum esset. In anteriori superficie sub cardia, ubi ligamentum gastro-lienale inter ventriculi fundum et splenem delabatur, excavatio rotunda grandis, annulo fere rotundo, ter octantem pollicis lato, excelso, indurato atque cartilaginoso circumdata. Superficies

anterior in latere sinistro ventriculi usque ad lineam transversam a media parte arcus parvi valde crassa ac dura et ab illa jam nominata excavatione et callositate quasi constricta. In posteriori superficie ista proprietas multo minus apparebat; ut uno verbo dicam, pars extrema sinistra ventriculi minus elastica, durior et crassior, dextra vero tenuior, mollior, et magis elastica. Ventriculi planitiei interioris anterior pars a cardia ad mediam partem mediae lineae transversae et fundi valde tumida, gibbera et quaquaversum multum adesa, ita ut hic illic tunica cellulosa et musculosa ad peritoneum usque maximam partem prorsus destructa esset, totumque substantiae animalis semiputrefactae adspectum praeberet. Illi excavationi, quae in anteriore superficie erat, in interiore ventriculi aequore respondebat scyrrhosa excrescentia, valde eminens, acuta, gibbosa, dura et mobilis, fundamento lato, fere circulatim rotundo insidens. Hujus longitudo erat unius pollicis et octantis, diameter in basi unius pollicis et bis octantis. In apice macula fusca lentis longitudine conspiciebatur.

Altera ejusmodi intumescencia cernebatur
sexies octante pollicis infra sinistrum ven-
triculi orificium; sed minor quam primo
narrata, et in apice macula fusca deerat. —
In pectoris cavitate nihil a natura multum
aberat; caput non aperiabatur.

Annotationes

ad

observationem primam

- 1) Pleura cum pulmonibus concreta non raro occurrit; pleura enim magis quam alia membrana, corporis humani cavitatem investiens, inflammationi exposita est. In his casibus pleuram cum pulmonibus vel molliori aut duriori tela cellulosa, vel membranis aut ligamentis, ex lympa plastica sanguinis oriundis, concretam cernes. Quae pseudo-membranae interdum vera vasa sanguifera habent, olim ab *Alberto de Haller* *),

*) *Haller* de corp. human. fabrica. p. 51.

viro summo, in dubium vocata, nunc vero extra omnem dubitationem posita. Haec vasa sanguifera tantae magnitudinis sunt detecta *), ut vel negligentissimi observatoris oculos effugere nequirent. Quid, quod in hominibus, qui oppressione pectoris, asthmate cet. nunquam laborant, ejusmodi adhaesiones visae sunt **).

- 2) Pericardii adhaesiones sunt vel universales, vel particulares. Illae quandoque tam perfectae apparuerunt, ut pericardium vix distingui, neque absque ruptione secerni posset. Haec vero adhaesio fit per telam cellulosam, atque plus minusve crassas membranas, quae injectione vera vasa sanguifera manifestant.

*) Soemmering apud Baillie. p. 31. 32. Blumenbach medic. Biblioth. I. p. 470. Monro obs. on the nervous syst. Edinb. 1786. T. 42.

**) Conradi Handb. der patholog. Anatomie. Hannover 1796. S. 388.

5) ¹¹Etsi supra notatum cor inusitatae fuisse
¹²diximus magnitudinis — librali pondere
¹³et dodrante ac semuncia fuit — tamen
 scriptores de rebus anatomico-patho-
¹⁴logicis multo notabilia exempla nar-
¹⁵rarunt. Multi enim cor humanum tanta,
¹⁶quanta bovis cor magnitudine esse solet,
¹⁷observarunt, idque post subitan-
¹⁸eam mortem. In his praeter naturam aug-
 mentis diaphragma, ventriculus et jecur
 ita depressa erant, ut cor in diaphrag-
 mate tanquam tegumento contineretur.
 (Cf. *Otto, Conradi, Meckel, Baillie, Morgagni* cet.). Cordis amplificationi
 tamen non semper ejus parietum ex-
 tensio vel extenuatio conjuncta est,
 sed nonnumquam a substantia muscu-
 losa conspissata proficiscitur.

- 4) Cordis amplificatio autem rarius in toto
 corde, plerumque tantum in ventri-
 culo uno vel auricula una, vel in
 utraque parte simul deprehenditur.
 Plurimae tamen amplificationes sunt
 auricularum cordis atque arcus aortae.

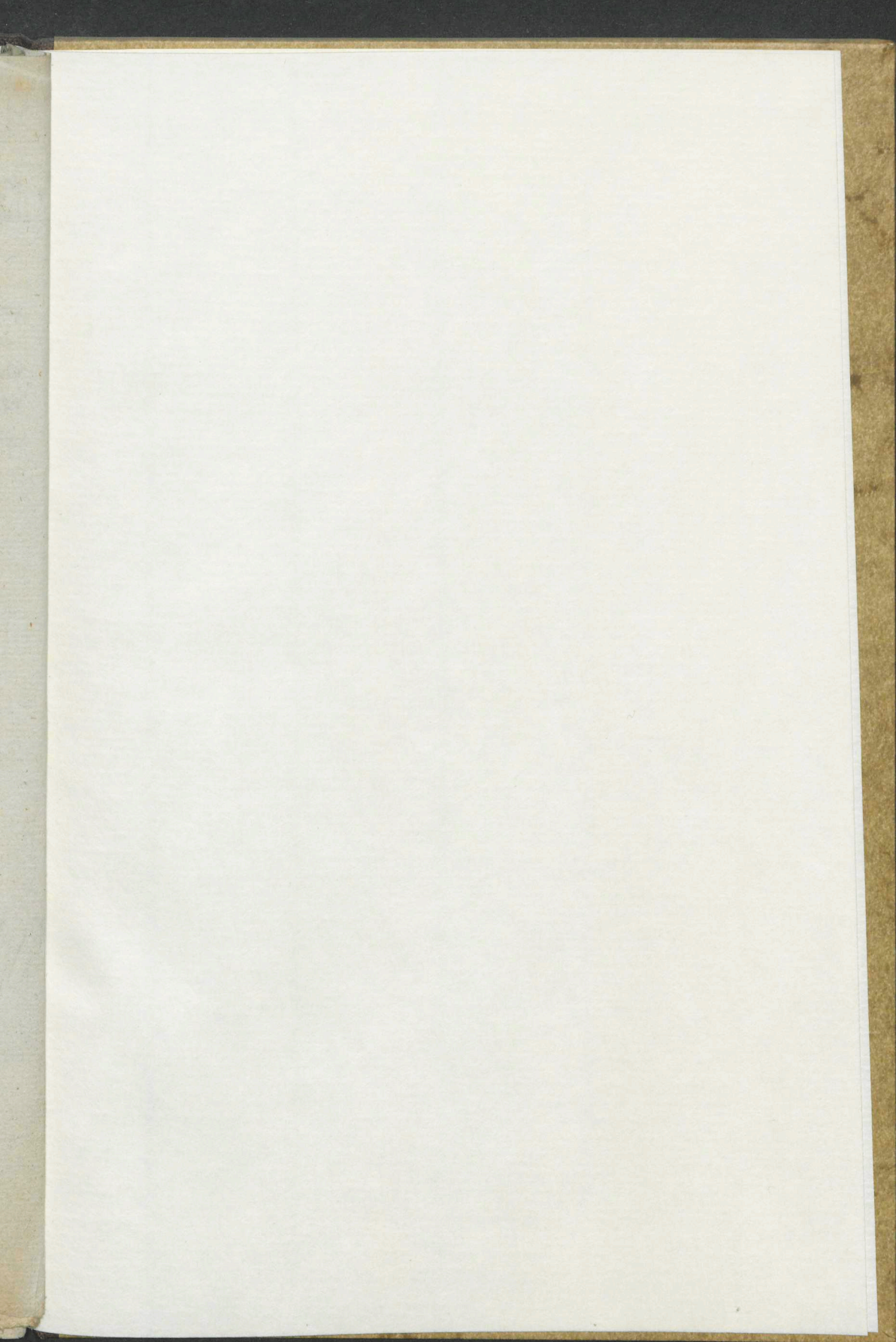
Ventriculus sinister, quamvis parietibus
firmioribus ornatus, amplificationibus
saepius expositus est, quam dexter.

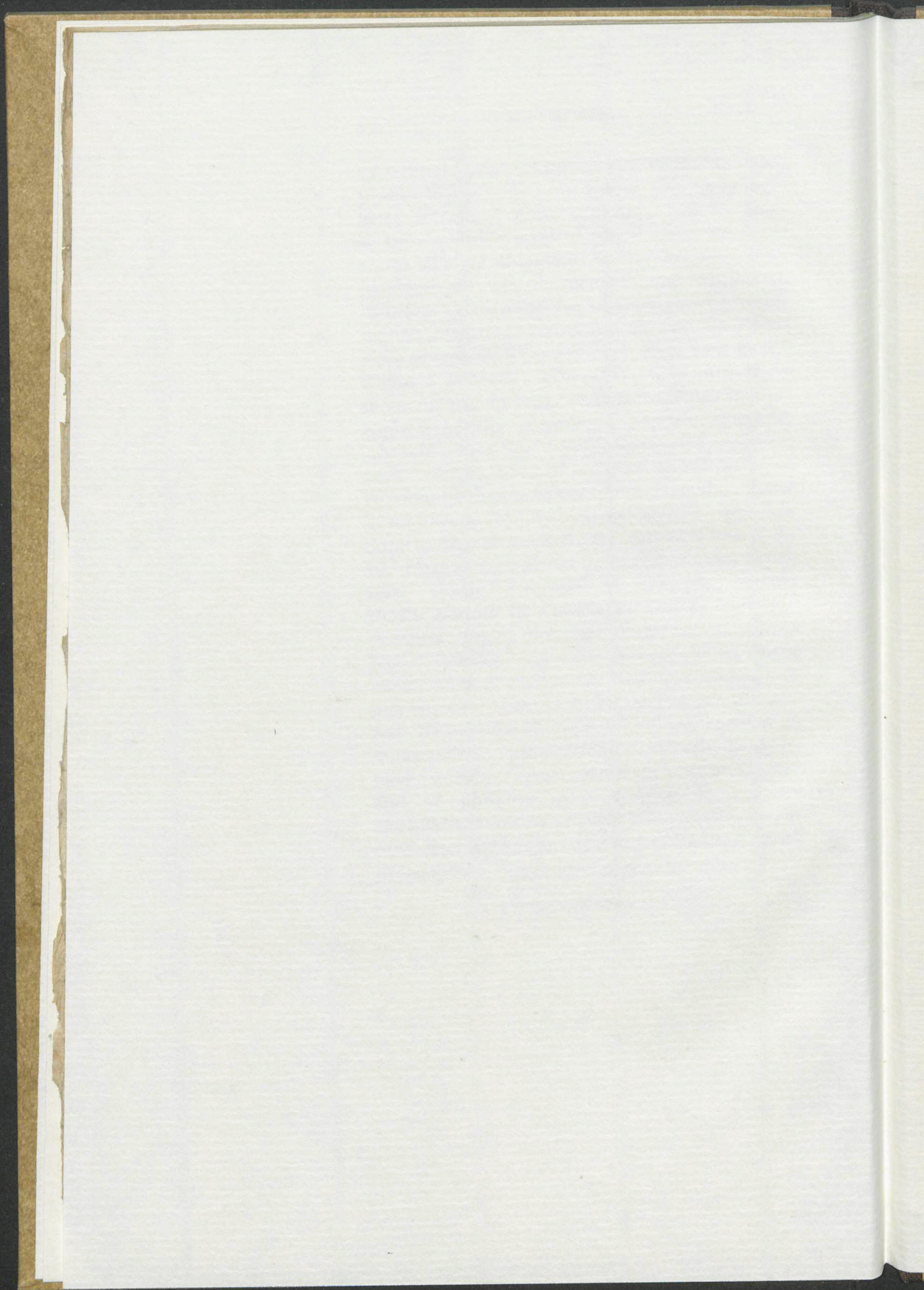
5) Substantia cordis non facile fit ossea,
sed valvulae, praesertim ventriculi si-
nistri. Verum enim vero fere quaevis
cordis pars, sicuti et illi conjuncta
vasa sanguifera, ossea sunt observata.

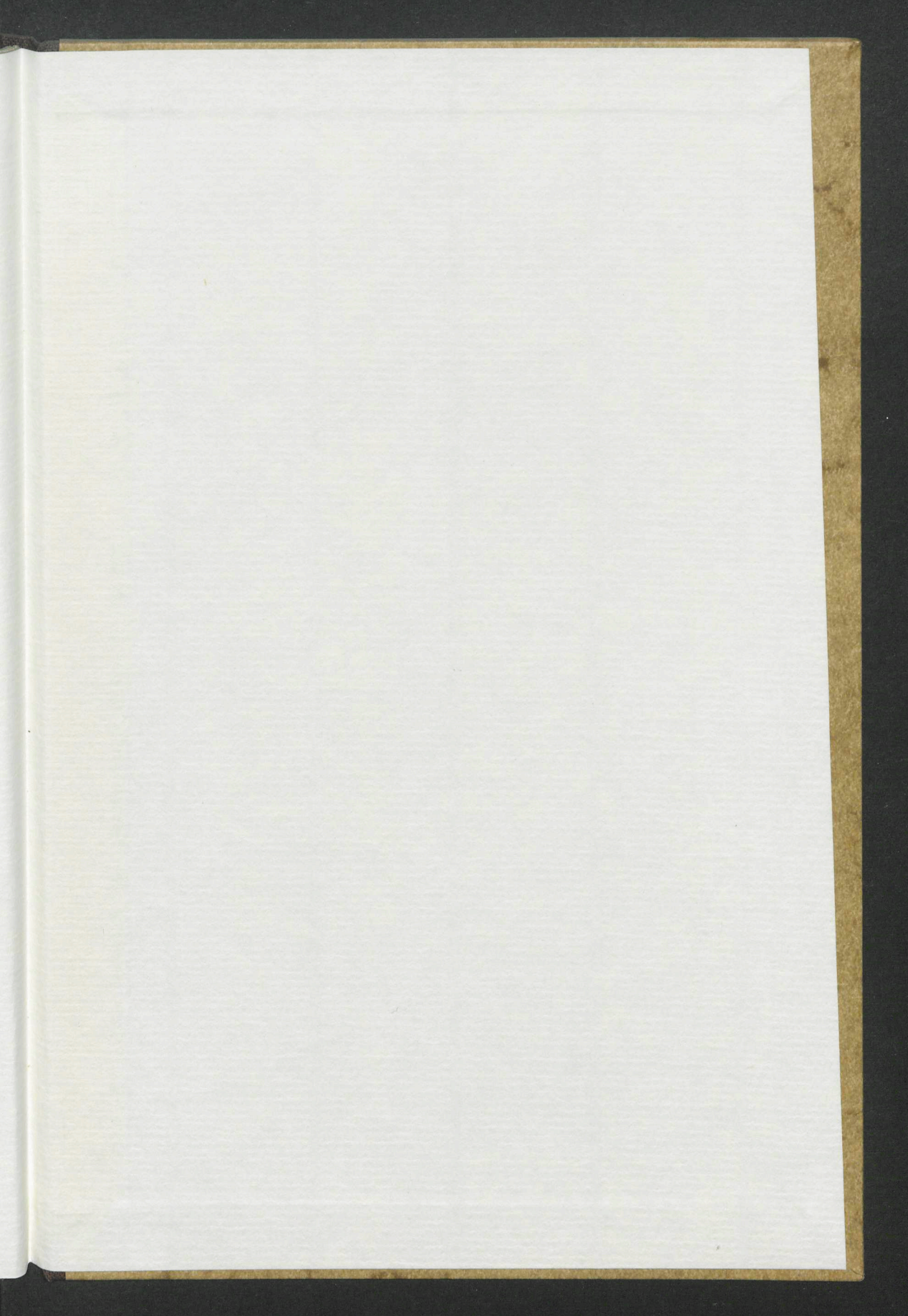
Curriculum vitae literariae.

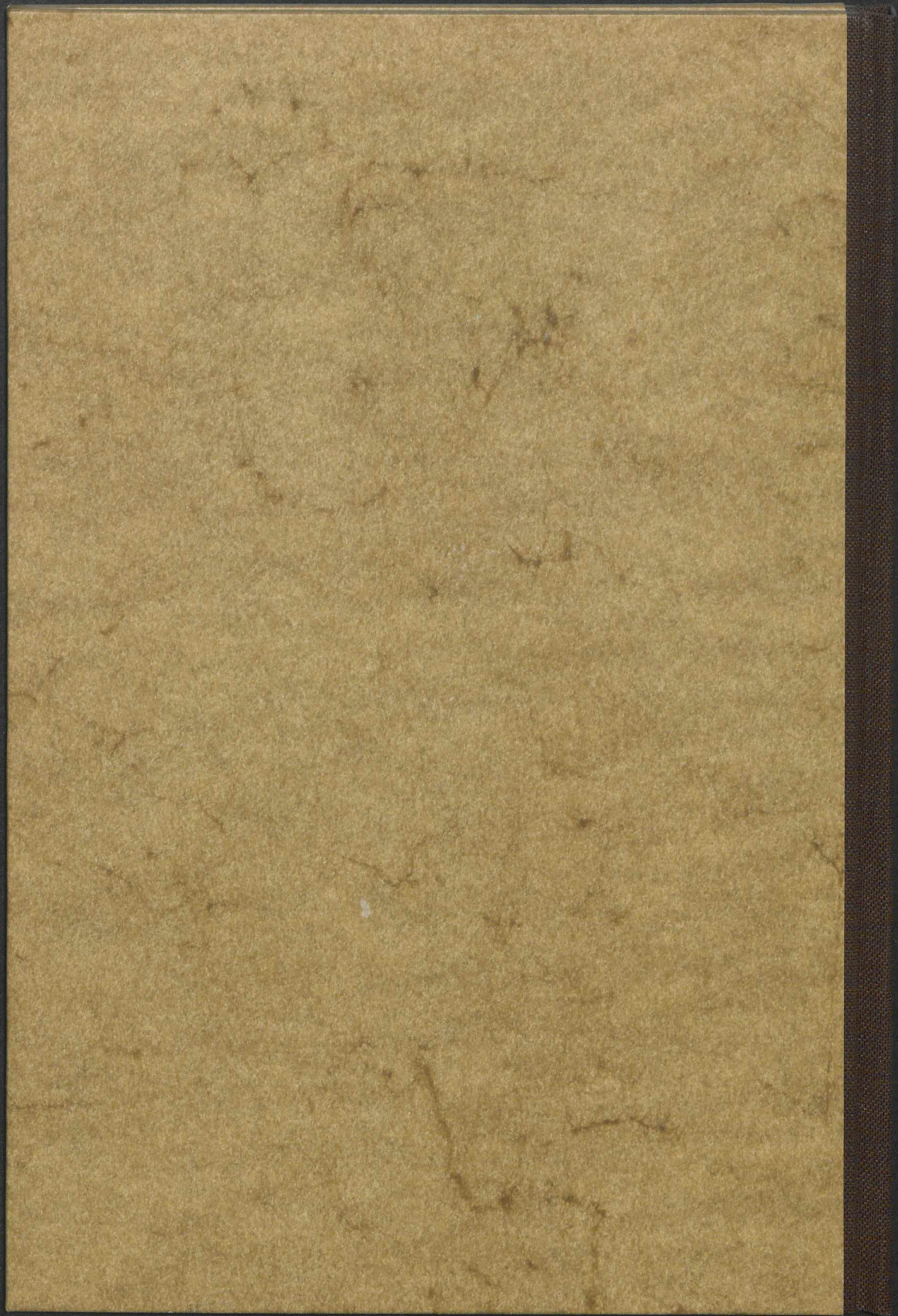
Ego *Fridericus Guilielmus Ludovicus Peters* natus sum anno Domini millesimo septingentesimo nonagesimo quarto die duodevicesimo Julii Anclamiae, anterioris Pomeraniae urbe, patre optimo *Joa. Carol. Phil. Peters*, qui ibidem medicinae doctoris et circuli physici vices expleverat et matre carissima *Maria Elisabeth Creplin*, Friedlandiae nata, utrisque mihi jam morte ereptis. Puerum scholae urbanae tradidit pater et primis literarum rudimentis et scientiis imbuendum, donec annorum septemdecim adolescens anno millesimo octingentesimo decimo, ut artem addiscerem pharmaceuticam, pharmacopolio Senatus, quod Rostochii floret, tradi possem. Triennio spatio patriae meas quoque vires offerendas censens militum ordini, qui Galliae superbiam eversari in bellum exiere, adscriptus sum. Primam post expeditionem nunc Gryphiam me contuli, ubi studiosus medicinae, professore *Parow* tum temporis fasces academiae tenente, complurum doctissimorum virorum auditoria labenter frequentare volui. Sed semestri vix elapso bellum iteratum me quoque iterum a studiis ad vexillum revocavit, et haud fieri potuit, quin ante semestre aestivum anni millesimi octingentesimi decimi sexti ad illa redirem. Quo

ex tempore nunc Gryphiae per triennium hasce praelectiones audiui, in quibus *Overkamp* logicam, *Wortberg* mathematicam, *Tillberg* physicam atque mechanicam docuit, celeberrimus *Weigel* chemiam, mineralogiam, propaedeuticam et pharmaceuticam explicavit, *Warnekroos* osteologiam, anatomiam et physiologiam, *Quistorp* botanicam et naturae historiam pertractavit, perillustris *Haselberg* in pathologia generali, chirurgia, arte obstetricia medicinaque forensi, et excell. *Mende* in therapia generali, pathologia nec non therapia speciali, physiologia et diaetetica facem praetulit. Sic horum acroasibus virorum usus Berolinum profectus a Prorectore Magnifico *Linck* in numerum studiosorum medicinae, qui ibidem in literas incumbunt, receptus sum, ubi Ill. *Horn* in pathologia speciali et morbis venereis, Perill. *Hufeland* in therapia speciali, Perill. *Berends* in materia medica et exercitationibus clinicis, et Celeb. *Knape* in splanchnologia, syndesmologia nec non anatomia duces nactus sum et doctores. Ultimum academici mei cursus annum Goettingiae peregi, ubi coram Prorectore Magnifico *Tychsen* academiae nomen dedi, praelectionibus excellentissimorum virorum, *Langenbeckii* de chirurgia speciali et ophthalmologia, *Osiandri* de arte obstetricia theoretica et practica interfui, et in exercitationibus clinicis *Langenbeckinum* et *Himli* praeceptores dignissimos veneratus sum.

5) ¹¹Etsi supra notatum cor inusitatae fuisse
¹²diximus magnitudinis — librali pondere
¹³et dodrante ac semuncia fuit — tamen
 scriptores de rebus anatomico-patho-
¹⁴logicis multo notabiliora exempla nar-
¹⁵rarunt. Multi enim cor humanum tanta,
¹⁶quanta bovis cor magnitudine esse solet,
¹⁷observarunt, idque post subitanam
¹⁸mortem. In his praeter naturam aug-
 mentis diaphragma, ventriculus et jecur
 ita depressa erant, ut cor in diaphrag-
 mate tanquam tegumento contineretur.
 (Cf. *Otto, Conradi, Meckel, Baillie, Morgagni* cet.). Cordis amplificationi
 tamen non semper ejus parietum ex-
 tensio vel extenuatio conjuncta est,
 sed nonnumquam a substantia muscu-
 losa conspissata proficiscitur.

4) Cordis amplificatio autem rarius in toto
 corde, plerumque tantum in ventri-
 culo uno vel auricula una, vel in
 utraque parte simul deprehenditur.
 Plurimae tamen amplificationes sunt
 auricularum cordis atque arcus aortae.

